

СПРАВА «КОСМОС МЕРІТАЙМ ТРЕЙДІНГ ЕНД ШІППІНГ ЕЙДЖЕНСІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF COSMOS MARITIME TRADING AND SHIPPING AGENCY V. UKRAINE)

(заява № 53427/09)

Стислий виклад рішення від 27 червня 2019 року

У період з 1997 до 2001 року підприємство-заявник, зареєстроване у м. Стамбул, та українська державна судноплавна компанія «Чорноморське морське пароплавство» (далі — ДСК «ЧМП») уклали договори, відповідно до яких ДСК «ЧМП» визнала наявність у неї боргу перед підприємством-заявником, пов'язаного з наданими послугами. У 1998 році щодо ДСК «ЧМП» було порушено провадження у справі про банкрутство.

У 2003 році підприємство-заявник звернулось до господарського суду із заявою про визнання його кредитором ДСК «ЧМП» із сумою боргових зобов'язань у розмірі понад 2 млн дол. США. У 2009 році апеляційний господарський суд визнав вимоги підприємства-заявника до ДСК «ЧМП», а у 2012 році господарський суд включив ці вимоги до реєстру вимог кредиторів. У 2013 році апеляційний господарський суд скасував рішення щодо визнання вимог кредиторів, встановивши, що підприємство-заявник як фрахтувальник пред'явило до ДСК «ЧМП» необґрунтовані претензії.

У своїх апеляційних скаргах підприємство-заявник доводило, що суди не були безсторонніми, оскільки господарський та апеляційний суди під час провадження у справі про банкрутство розташовувались у будівлі ДСК «ЧМП» в м. Одеса.

Вищий господарський суд України та Верховний Суд України залишили без задоволення скарги підприємства-заявника.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) підприємство-заявник скаржилось за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція), що національні суди, які розглядали його справу, не були безсторонніми, а провадження про визнання його вимог у справі про банкрутство державного підприємства було необґрунтовано тривалим. Підприємство-заявник також скаржилось за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на порушення його права на мирне володіння майном у зв'язку з невизнанням національними судами його вимог в провадженні у справі про банкрутство, а також, що у цьому провадженні воно не могло захистити свої інтереси. Підприємство-заявник також скаржилось на порушення його прав за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції у зв'язку зі скасуванням остаточного рішення, яким було визнано його вимоги до ДСК «ЧМП».

Розглянувши скарги підприємства-заявника на небезсторонність суду, Європейський суд зазначив, що навіть відмовивши у задоволенні клопотання про відвід, суддя не заперечувала, що передача будівлі у розпорядження суду дійсно мала місце. Саме лише заперечення судді, що це не вплинуло на прийняте нею рішення, не є достатньою підставою для встановлення небезсторонності самого суду. Європейський суд зауважив, що пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує кожен національний суд перевіряти, чи є він у своєму нинішньому складі безстороннім судом у розумінні цього положення, проте у справі підприємства-заявника ні господарський, ні апеляційний суд не здійснили такої перевірки. У зв'язку з цим Європейський суд дійшов висновку, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції стосовно вимоги безсторонності.

Щодо скарг підприємства-заявника на надмірну тривалість провадження Європейський суд вказав, що загалом провадження тривало десять років та один місяць, тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі розумного строку. У зв'язку з цим Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Розглянувши скарги підприємства-заявника щодо невизнання національними судами його вимог, Європейський суд зазначив, що ця частина заяви є несумісною з положеннями Конвенції за критерієм *ratione materiae* та відхилив її як неприйнятну відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

Решту скарг підприємства-заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу до Конвенції Європейський суд відхилив як неприйнятні відповідно до пунктів 1 і 4 статті 35 Конвенції, оскільки вони були подані до Європейського суду поза межами встановленого шестимісячного строку.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо незалежності та безсторонності національних судів та щодо тривалості провадження, а решту скарг у заяві — неприйнятними;

2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції щодо вимоги безсторонності;

3. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з тривалістю провадження;

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити такі суми:

(i) 10 000 (десять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 650 (шістсот п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись підприємству-заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. *Відхиляє* решту вимог підприємства-заявника щодо справедливої сатисфакції.»